

Sider saa at sige, har været erkjendt, at der var et Hul, en Mangel i Grundloven, forsaavidt der ikke anvistes nogen Vej, ad hvilken Overenskomst skulde opnaas mellem de to Thing, naar der var Uenighed om Finantslovsforslagets enkelte Bestemmelser. Men jeg kan ikke betvivle, at Regjeringen ved Siden af denne Betragtning, hvorved Opmærksomheden kun har sættet sig ved et enkelt Punkt i vore Forsatningstilstande, tillige har ladet sig lede af andre og videregaaende Hensyn. Jeg kan ikke Andet end tro, at Ministeriet har havt den samme Tanke som jeg, og jeg antager Flere med mig, den nemlig, at det overhovedet ikke blot er ønskeligt, men jeg tager ikke i Betænkning at sige nødvendigt, at gjøre Noget for at komme ud af den Tilstand, hvori vi i politisk Henseende befindes os, og som maasse gjerne kunde betegnes saaledes, at vi Allesammen ere kjørte fast, og at Ministeriet, ved Siden af at have havt Diet aabent herfor, tillige har ment, at det vilde være en naturlig Vej at betrede for at komme ud af dette Uføre, at søge at fæste Opmærksomheden paa de Mangler i Grundloven, som have viist sig, efterhaanden som vi ere stredne frem i den politiske Strid. Dette har i det Mindste været min Anskuelse, og det har som sagt ikke kunnet være mig andet end kjært, at jeg mener at turde opfatte det saaledes, at Regjeringen har havt et lignende Syn paa Sagen. Jeg tror dette saa meget mere, som det vil være i fuld Overensstemmelse med Udtalelser, der i den senere Tid gjentagne Gange ere fremkomne fra den høitberedte Conseilspræsident, og som gaa i den Retning, at det var Formaalet for hans og Regjeringens Bestræbelser at føre os tilbage til en enig Samvirken mellem alle Lovgivningsmagtens Faktorer, Udtalelser, som ikke have kunnet andet end glæde mig, der bestandig har set hen mod dette Formaal som det smukkeste og det bedste, som vi overhovedet kunne stille os. Det er en ulykkelig politisk Situation, som er til Stede. Jeg har ikke nødvendigvis nærmere at udvikle dette, jeg føler mig overbevist om, at vi Alle kjende den, og at vi Alle lide under Tidens Uhyggelighed og Pinagtighed. Jeg skal derfor ikke komme ind paa nærmere at beskrive den, jeg vil kun sige dette, at hvis denne Tilstand af Splid og Had, af Forbitrelse, Mistillid og Mistænksomhed, hvori vi leve, skal vedblive, saa er der stor Grund til at frygte for, ikke blot at vor politiske Frihedsliv kan gaa til Grunde, men at Landet og Folket skal gaa til Grunde. Jeg mener, at der er stor Grund til at frygte for, at det danske Folk skal blive forvanket i bets

eiendommelige Karakter, at det i Stedet for at være det rolige, fredselige og godmodige Folk skal blive en Samling af hadefulde, mistænksomme, forbittede Indvilder. Og lige saa vist som det er, at Udviklingens Fremme har været standset i lange Tider, lige saa sikkert er det, at vi, dersom disse Tilstande skulle være ved, maa befrygte, at der skal komme en Tilbagegang paa alle Omraader, ogsaa paa det økonomiske, men fremfor Alt, hvad det moraliske Liv angaar. Det kan ikke være Andet, end at under disse Forhold bliver Nationen efterhaanden udsat for at blive demoraliseret, Retsfølelsen bliver sløvet og svækket, alle Kræfter ville efterhaanden blive mere eller mindre lammede. Som sagt, jeg har ikke nødvendigvis at komme nærmere ind herpaa, det er Noget, vi Alle vide. Endnu mindre skal jeg komme ind paa en Underøgelse af, hvad der er Grunden til, at denne Tilstand er kommen til Stede, hvem der bærer Skylden derfor, om det, der er sket længere Tid tilbage og i den senere Tid, maatte være at billige eller at fordømme. Der er blevet talt tilstrækkeligt, forekommer det mig, angaaende disse Ting baade fra den ene og fra den anden Side, og man har ikke været sparsom eller nænsom i sine Udtryk. Jeg vil ikke bestride, at der kan have været baade Anledning og Opfordring og Fristelse til at drage til Felts og fremstille Sagen, hver fra sin Side, men det forekommer mig, at trods al den Fristelse og Opfordring, dertil kan have været, kunde det snart være nok med disse Taler fra forskjellig Side, der nærmest gaa ud paa, ikke at berolige, men tværtimod at ægge og hidse og at gjøre den Ugrund, der stiller Landets Borgere imellem, endnu dybere. Det kunde synes jeg, i det Mindste for os, der her ere sammen, være noksaa godt, om vi søgte nu at føre vore Forhandlinger ind i et andet Spor end det, hvor man bestandig fremstiller sig selv og sine Egne som ledede af de rene og ædleste Hensigter og sine Modstandere næsten som Dæmle, der ledes af de urene Hensigter og have de affhylligste Formaal. Det er i det Mindste vist, at Underøgelser om, hvor Skylden er, og hvad man kan billige eller fordømme, er noget Underordnet, aldeles bestemt maa træde tilbage i anden Række lige overfor det Spørgsmaal: hvorledes skulle vi komme ud af den nuværende Tilstand? Det kan maasse være meget interessant og i en vis Henseende nyttigt at undersøge, hvad der har begrundet, at vi ere komne derhen, hvor vi ere, men vist er det, at naar man har en levende Fornemmelse af denne Tilstands Uhyggelighed og af, hvad der trues af denne